

Ростислав Лемеха,

кандидат юридичних наук,

здобувач наукового ступеня доктора юридичних наук

Запорізького національного університету

ORCID: 0000-0001-9013-8318

<https://doi.org/10.32782/2306-9082/2020-39-10>

УДК 342.9 (477)

Актуальні напрями вдосконалення правового регулювання й адміністрування митних режимів в Україні

Вступ. Сучасний стан правового регулювання й адміністрування митних режимів є задовільним через низку системних недоліків національного законодавства та юридичної практики в цій сфері суспільних відносин. Основною проблемою є високий ступінь корупційних ризиків, які закладені в чинному Митному кодексі України щодо порядку та процедури митного оформлення, визначення митної вартості товарів та здійснення митного контролю. Судова практика свідчить про недосконалість Митного кодексу України в частині визначення митної вартості товарів. Актуальною проблемою є також постійні намагання уряду в ручному режимі збільшувати надходження до бюджету з митниць шляхом запровадження негласних індикативних цін, «таблиць», профілів ризику тощо, чим порушується принцип правової визначеності. Останній вимагає, щоб зміни до митного законодавства були прогнозованими й однозначно врегульовували відповідні митні відносини. Вищевикладене

зумовлює не тільки теоретичне, але й практичне значення дослідження актуальних напрямів удосконалення правового регулювання та адміністрування митних режимів в Україні.

Питання адміністративно-правового регулювання митних відносин в Україні досліджуються в роботах фахівців у сфері адміністративного права, серед яких роботи О. Бандурки, В. Бевзенка, Н. Білак, М. Віхляєва, Н. Губерської, С. Гусарова, І. Гуцул, Р. Калюжного, Т. Коломоєць, В. Колпакова, А. Комзюка, Б. Кормича, О. Кузьменко, В. Курила, Д. Лук'янця, Д. Лученка, П. Лютікова, М. Мельника, Р. Мельника, О. Миколенка, І. Міщенко, Я. Назарової, Н. Нижник, Д. Приймаченка, С. Стеценка, М. Тищенко, В. Ченцова, О. Чуприни, А. Школика та інших учених-адміністративістів. Із останніх досліджень варто виділити дисертаційні роботи М. Мельника «Інститут митних режимів в митному праві України» [1], Я. Назарової «Правове регулювання митних режимів тимчасового

ввезення та тимчасового вивезення» [2], О. Чуприни «Правове регулювання митних режимів переробки» [3] та Н. Білак «Особливості переміщення об'єктів інтелектуальної власності через митний кордон України» [4]. Проте питання актуальних напрямів удосконалення правового регулювання й адміністрування митних режимів в Україні досліджено фрагментарно, у межах більш загальних тем, що актуалізує проведення дослідження.

Методологія дослідження ґрунтується на комплексному поєднанні філософських (законів діалектики та метафізики), загальнонаукових (прийомів логічного методу, системного та структурно-функціонального методів) та спеціально-юридичних методів дослідження (методології порівняльного правознавства, методу юридичного моделювання тощо), принципів об'єктивності та історизму.

Постановка завдання. Метою наукової публікації є дослідження актуальних напрямів удосконалення правового регулювання й адміністрування митних режимів в Україні як міжгалузевого інституту митного права.

Результати дослідження. Ключову роль у процесі здійснення митної справи відіграють митні режими, якими безпосередньо визначається порядок переміщення товарів через митний кордон України.

Інститут митного режиму, на думку І. Міщенко, є одним із ключових у митному праві України, оскільки кожен суб'єкт зовнішньоекономічної діяльності, переміщуючи товар через митний кордон, стикається з потребою декларувати свій товар, вибираючи водночас найбільш сприятливий йому режим залежно від мети такого переміщення. Правильний вибір митного режиму – запорука ефективного здійснення зовнішньоекономічної операції [5, с. 75].

Як зазначає М. Мельник, інститут митних режимів являє собою

комплексний міжгалузевий інститут права в системі митного права як комплексної галузі права, який містить сукупність відособлених правових норм адміністративного, фінансового, цивільного, господарського, міжнародного та інших галузей права, які регулюють групу взаємозалежних суспільних відносин, що виникають під час здійснення митних процедур відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України, визначення їхнього правового статусу, умов оподаткування і використання після митного оформлення [1, с. 18–19].

Про недосконалість правового регулювання окремих питань митних режимів в Україні свідчить судова практика. Наприклад, як зазначає А. Паркулаб, лише з моменту набрання чинності нових процесуальних кодексів (15 грудня 2017 р.) по 17 листопада 2019 р. судами розглянуто приблизно 3 000 справ, у яких оскаржуються рішення митниць про коригування митної вартості. Верховним Судом розглянуто приблизно 400 касаційних скарг із цієї категорії справ [6].

Передумовою спорів, на думку А. Паркулаба, є як недосконалість Митного кодексу України, так і постійні намагання уряду в ручному режимі збільшувати надходження до бюджету з митниць шляхом запровадження негласних індикативних цін, «таблиць», профілів ризику тощо. Оскільки таке ручне регулювання несумісне з положеннями Митного кодексу, на рівні Верховного Суду сформувалась переважно позитивна практика для імпортерів. Винятком стала постанова Верховного Суду від 30 жовтня 2018 р. у справі №816/2396/17.

Зазвичай обставини справ, у яких розглядається правомірність рішень про коригування митної вартості, є типовими й повторюються від справи до справи. Імпортер заявляє до митного оформлення товар, вартість якого

визначає за першим методом (за ціною контракту). Митний орган із тих чи інших підстав не визнає заявлену митну вартість, ухвалює рішення про коригування митної вартості й відмовляє в митному оформленні за заявленою митною вартістю. Далі в імпортера, який не згоден із ухваленими рішеннями, але бажає все ж таки якнайшвидше отримати товари, є два варіанти дій: самостійно сплатити митні платежі з ціни, визначеної митним органом, і надалі в разі скасування рішень вимагати їх повернення або надати фінансові гарантії сплати різниці митних платежів між ціною, визначеною імпортером, і ціною, визначеною митним органом. У фінансових гарантіях є два істотних недоліки: їх можуть видавати тільки уповноважені і внесені до реєстру гарантів юридичні особи (лише п'ять гарантів у реєстрі станом на 16 липня 2019 р.), а максимальний термін гарантії становить 90 днів. Якщо за 90 днів рішення про коригування митної вартості не скасовується, імпортер вимушений сплатити різницю митних платежів [6].

А. Паркулаб зазначає, що отримати за 90 днів рішення суду про скасування рішення про коригування митної вартості, яке набрало законної сили, не вбачається можливим навіть теоретично. З огляду на це здебільшого після відмови в митному оформленні за заявленою ціною імпортери подають нову митну декларацію з ціною, визначеною митним органом, сплачують різницю митних платежів, а далі вже оскаржують рішення про коригування митної вартості й у разі успіху повертають різницю. Те, як імпортер здійснював митне оформлення після ухвалення рішення, не мало жодного значення під час розв'язання питання щодо правомірності рішень про коригування митної вартості товарів під час судового розгляду й ніколи особливо не цікавило суди. Але в постанові Верховного Суду від 30 жовтня 2018 р. у

справі № 816/2396/17 суд висловив новий погляд на звичні речі. Згідно із вказаним рішенням, подання нової митної декларації з ціною, визначеною митним органом, свідчить про згоду декларанта з такою ціною, а відтак правовий спір між сторонами вичерпано внаслідок погодження декларанта з митною вартістю, визначеною митним органом, і в задоволенні позову про скасування рішення про коригування митної вартості треба відмовити. Єдиним варіантом поведінки, яка свідчить про незгоду декларанта з визначеною митним органом вартістю та надає можливість надалі оскаржувати рішення в суді, за позицією суду, залишається надання фінансових гарантій відповідно до ч. 7 ст. 55. Отже, судова практика свідчить про необхідність удосконалення правового регулювання підстав та процедури визначення митної вартості товарів та внесення відповідних змін до Митного кодексу України. Зокрема, доцільною вбачається правова регламентація автоматизації процедури визначення митної вартості за допомогою технології штучного інтелекту, що вилучить людський (часто-густо корупційний) фактор із процесу митного оформлення та контролю. Сучасні технології дають можливість організувати роботизоване обладнання для перевірки товарів, сканування всієї супровідної документації та проведення неупередженого аналізу відповідності кількості та якості товарів заявленим у декларації характеристикам, а також визначення митної вартості товарів штучним інтелектом з аналізом усіх інформаційних ресурсів.

Яскравим прикладом успішного використання автоматизованих систем митного оформлення та контролю є функціонування митних режимів у США. Зокрема, у США створене якісне правове поле для електронного декларування товарів, тобто законодавчо розв'язане питання про однакову

відповідальність за декларування, в якому б вигляді його не організували, в електронному чи паперовому (за паперовими носіями оформлюється 1–2 % товарів). Система митного оформлення товарів у США будується на принципах створення повного електронного опису товарів, тобто комп'ютеризації інформації про товар у процесі його транспортування від пункту завантаження за кордоном до пункту розвантаження й випуску на території США. Однією з найкращих технологічних розробок американських спеціалістів є система BRASS (Border Release Screening and Selectivity), яка дає змогу проводити митне оформлення й митний контроль імпортного відправлення протягом 5–10 секунд. Це одне з останніх досягнень американської митниці, яке винайшли спеціально для спрощення формальностей щодо великої кількості товарів. Основним досягненням технології з використанням системи BRASS є застосування спеціального штрих-коду й ухвалення оперативного рішення в пункті пропуску місцевими підрозділами митної служби США. Штрих-код формується зазвичай митним брокером і повторює основні характеристики відправлення [7, с. 64–68].

Отже, у США головним фактором прискорення митного оформлення й митного контролю є повна комп'ютеризація та інформатизація всього митного процесу, а також накопичення й використання митної історії минулих років для ідентифікації товарів і учасників зовнішньоекономічної діяльності, які створюють потенційну загрозу безпеці зовнішньоекономічної діяльності. Вищеописаний позитивний досвід США заслуговує на увагу та визначення можливостей його впровадження в національне законодавство та юридичну практику.

У межах загальнонаціональної диджиталізації державного управління (електронного урядування)

наприкінці 2019 року Державна митна служба України анонсувала додаток «e-Borders» – «Митниця в смартфоні». Зокрема, у Державній митній службі планується вже у 2020 році запуснути мобільний додаток «e-Borders», який дасть змогу через смартфон отримувати всі сервіси від митниці та стежити за ситуацією на кордоні онлайн. Крім того, за пів року на митниці планують переглянути систему управління ризиками й відкрити систему бізнес-аналітики. Зокрема, за планом запроцює портал відкритих даних та автоматичні сервіси для класифікації й інтеграції з базами інших країн. Тож буде відкрито знеособлену інформацію щодо митної вартості товарів. Планується запровадити систему самостійного декларування транспортних засобів та інших щодо простих товарів, що переміщують громадяни. Також Державна митна служба України працює з контейнерними лініями, які запускають міжнародну моніторингову систему – за допомогою технології блокчейн вона дасть змогу відстежувати рух кожного контейнера у світі. На початку листопада 2019 року Державна митна служба виклала в тестовий доступ калькулятор орієнтовної митної вартості та платежів під час оформлення авто й запустила онлайн-сервіс для скарг, пізніше Кабінет Міністрів України дозволив використання електронної митної декларації М-16, яка застосовується для декларування товарів вартістю від 100 євро, що пересилаються через митний кордон у міжнародних експрес-відправленнях [8].

Важливим є адміністративно-правове забезпечення переходу на електронний документообіг у системі підрозділів Державної митної служби України. З огляду на це існує об'єктивна необхідність внесення відповідних змін до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України»

від 6 березня 2019 р. № 227 в частині завдань і напрямів діяльності, зокрема, щодо організації роботи Системи електронного документообігу (СЕД) органів Державної митної служби України (програмного комплексу автоматизації обліку та документообігу).

Перехід на електронний документообіг в органах публічної адміністрації регламентовано Законом України «Про електронні документи та електронний документообіг» та Постановою Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 55 «Деякі питання документування управлінської діяльності», якою затверджено «Типову інструкцію з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну», «Типову інструкцію з діловодства в міністерствах, інших центральних та місцевих органах виконавчої влади» та «Регламент організації взаємодії органів виконавчої влади в електронній формі» [9].

Так, згідно з п. 2 Типової інструкції з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну, основною формою провадження діловодства в установах є електронна. Документування управлінської інформації в установах здійснюється в електронній формі із застосуванням кваліфікованого електронного підпису, кваліфікованої електронної печатки та кваліфікованої електронної позначки часу, крім випадків наявності обґрунтованих підстав для документування управлінської інформації в паперовій формі, якими визнаються: документи, що містять інформацію з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом; електронні документи, що не можуть бути застосовані як оригінал згідно з вимогами закону;

документи, вимога щодо опрацювання яких у паперовій формі встановлена актами Кабінету Міністрів України [9].

Вказана Інструкція поширюється на всі електронні документи, що створюються, відправляються або одержуються Секретаріатом Кабінету Міністрів України, центральними органами виконавчої влади, їх територіальними органами, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими органами виконавчої влади, підприємствами, установами, організаціями, що належать до сфери управління центральних або місцевих органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим.

Вищезазначеним обґрунтовується необхідність ухвалення окремого наказу Державної митної служби України щодо повного переходу на електронний документообіг між митними органами різних рівнів із використанням технології цифрового підпису. У цьому аспекті позитивним є ухвалення Наказу Державної митної служби України від 7 травня 2020 р. № 167 «Про запровадження рекомендаційно-технічного пілотного проекту виконання митних формальностей в автоматичному режимі» [10].

Відповідно до ч. 3 ст. 246 Митного кодексу України митні формальності щодо товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які декларуються шляхом подання митному органу електронної митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа, заповненої у звичайному порядку відповідно до ст. 258 Митного кодексу України [11], здійснюються автоматизованою системою митного оформлення в автоматичному режимі відповідно до розділу IV Порядку виконання митних формальностей під час здійснення митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа, затвердженого Наказом Міністерства фінансів України від

30 травня 2012 р. № 631, що зареєстрований у Міністерстві юстиції України 10 серпня 2012 р. за № 1360/21672.

Для забезпечення ідентифікації товарів (під час вивезення за межі митної території України) згідно з ч. 3 ст. 326 Митного кодексу України використовуються комерційні засоби ідентифікації (пломби або запірно-пломбувальні пристрої), які накладаються на вантажні відсіки транспортних засобів комерційного призначення до моменту подання до митного органу митної декларації. Відомості про накладення комерційних засобів ідентифікації вносяться до графи 44 митної декларації під кодом «1810». У разі накладення декількох пломб їх ідентифікаційні відомості зазначаються окремими позиціями.

Для використання в пілотному проєкті з виконання митних формальностей автоматизованою системою митного оформлення в автоматичному режимі типи та номери пломб пропонується узгоджувати з митним органом з урахуванням таких рекомендацій: пломби повинні залишатися неушкодженими та надійно закріплюватися під час звичайного використання; легко перевірятися й ідентифікуватися; виготовлені таким способом, щоб будь-яка поломка, втручання або знімання залишали сліди, видимі без застосування спеціальних засобів; використовуватись одноразово; мати унікальний ідентифікаційний номер. Попередній відбір митної декларації для здійснення митних формальностей АСМО в автоматичному режимі здійснюється АСМО в автоматичному режимі після отримання митної декларації у складі електронного повідомлення, засвідченого кваліфікованим електронним підписом декларанта або уповноваженої ним особи відповідно до рекомендацій [10].

Отже, національна система виконання митних формальностей автоматизованою системою митного

оформлення в автоматичному режимі є тільки пілотним проєктом, який не позбавлений бюрократичних і технічних перепон. Автоматизована система митного оформлення повинна передбачати не тільки перевірку декларацій за наявності пломб, але й технічну можливість контролю кількості, виду та якості товарів, які переміщуються через митний кордон України.

До позитивних змін в організації роботи Державної митної служби України варто віднести запуск нового офіційного вебпорталу. Як зазначається на Урядовому порталі, усі сервіси, які надає Митниця, а також інформація про них містяться на офіційному вебпорталі Державної митної служби України – customs.gov.ua. На вебпорталі є інтерактивна карта роботи пунктів пропуску. За допомогою фільтрів можна знайти місця митного оформлення в регіоні, який цікавить; переглядати пропускну здатність пропускних пунктів і навіть відстежувати ситуацію на місці (наприклад, із чергами) у режимі відеотрансляції (у разі наявності такої камери). За допомогою інтерактивного модулю аналітики імпорто-експортних операцій <https://bi.customs.gov.ua/> – дізнатися середню митну вартість імпортованого авто з різних країн. Досить просто на вебпорталі можна перевірити автомобіль за VIN-кодом і пересвідчитися, що він справді пройшов митне оформлення в Україні й завезений легально, зі сплатою усіх зборів. Крім того, на вебпорталі міститься вичерпна інформація, коли громадянам варто прямувати на зелений, а коли – на червоний коридори під час перетину кордону; для бізнесу – які товари заборонені, а які мають обмеження (квоти) для переміщення. Для представників бізнесу є корисним «Єдине вікно для міжнародної торгівлі», в особистому кабінеті якого вони можуть онлайн здійснити перевірку митної декларації, отримати інформацію щодо класифікації

товарів, рахунків для сплати митних платежів та ін. Працює на новому веб-порталі й онлайн-система скарг на роботу митниць, де можна повідомити про проблему й відстежувати статус обробки звернення [12].

Отже, актуальним напрямом удосконалення правового регулювання та адміністрування митних режимів в Україні є також розвиток сервісних служб і можливостей офіційного веб-порталу Державної митної служби України (створення інтерактивного сервісу щодо вибору митного режиму та поміщення в нього товарів із можливістю заповнення декларації онлайн і виконання інших митних формальностей, спостереження в режимі онлайн за переміщенням товарів через митний кордон тощо).

Висновки. Проведене дослідження актуальних напрямів удосконалення правового регулювання та адміністрування митних режимів в Україні дає змогу сформулювати висновок про те, що інститут митних режимів є комплексним міжгалузевим правовим інститутом, ключову роль у якому відіграють норми адміністративного права.

До актуальних напрямів удосконалення правового регулювання митних режимів в Україні варто віднести завершення процесу адаптації національного законодавства у сфері правового регулювання митних відносин до норм та принципів права ЄС, а також внесення

змін до чинного Митного кодексу України в частині процедури, критеріїв та методів визначення митної вартості товарів. До актуальних напрямів удосконалення адміністрування митних режимів в Україні варто віднести максимальну автоматизацію митних процедур у процесі митного оформлення товарів і здійснення митного контролю дотримання норм митного й податкового законодавства (за аналогією із системою електронного митного оформлення в США). Роль суб'єктів владних повноважень органів Державної митної служби України в процесі ухвалення рішення щодо пропуску товарів через митний кордон повинна бути зведена до мінімуму. Використання технологій штучного інтелекту дасть змогу мінімізувати корупційні ризики в роботі органів публічної адміністрації та неупереджено виявляти факти порушення митного законодавства суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Перспективність подальшого наукового дослідження цієї тематики зумовлена поступовим розвитком технологій, які розширюють можливості автоматизації процесів митного оформлення та контролю, а також необхідністю внесення змін до чинного Митного кодексу України в частині правової регламентації процедури визначення митної вартості товарів і здійснення митного контролю з використанням технології штучного інтелекту.

Список використаних джерел

1. Мельник М.В. Інститут митних режимів в митному праві України : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»; Міжрегіональна академія управління персоналом. Київ, 2016. 251 с.
2. Назарова Я.Б. Правове регулювання митних режимів тимчасового ввезення та тимчасового вивезення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків, 2016. 20 с.
3. Чуприна О.В. Правове регулювання митних режимів переробки : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»; Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків, 2015. 20 с.

4. Білак Н.І. Особливості переміщення об'єктів інтелектуальної власності через митний кордон України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право»; Міжнародний гуманітарний університет. Одеса, 2019. 25 с.

5. Міщенко І.В. Новели інституту митного режиму в контексті реформування митного законодавства. *Адміністративне право і процес*. 2012. № 2. С. 73–77.

6. Паркулаб А. Верховний Суд ламає усталену практику у справах про коригування митної вартості? *Протокол: юридичний інтернет-ресурс. Юридичний портал Протокол. Юридична дискусія. Статті*. URL: https://protocol.ua/ua/verhovniy_sud_lamae_ustalenu_praktiku_u_spravah_pro_koriguvannya_mitnoi_vartosti.

7. Бойкова М.В. Зарубежний опыт таможенного администрирования: монография / под общ. ред. В.В. Макрусева. Москва : РИО Российской таможенной академии, 2017. 130 с.

8. «Митниця в смартфоні» – ДМС анонсувала додаток «e-Borders». 10.12.2019. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2019/12/10/654703>.

9. Деякі питання документування управлінської діяльності : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 55 (дата оновлення: 15.09.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-p>.

10. Про запровадження рекомендаційно-технічного пілотного проекту виконання митних формальностей в автоматичному режимі : Наказ Державної митної служби України від 7 травня 2020 р. № 167 (дата оновлення: 26.05.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0167913-20#n31>.

11. Митний кодекс України від 13 березня 2012 р. № 4495-VI (дата оновлення: 19.06.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.

12. Держмитслужба запустила новий офіційний вебпортал. *Урядовий портал : єдиний вебпортал органів виконавчої влади України* (дата оновлення: 12.06.2020). URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/derzhmitsluzhba-zapustila-novij-oficijnij-vebportal>.

Лемеха Р. І. Актуальні напрями вдосконалення правового регулювання й адміністрування митних режимів в Україні

У науковій публікації досліджуються актуальні напрями вдосконалення правового регулювання й адміністрування митних режимів в Україні.

Зазначається, що митний режим є комплексом взаємопов'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їхній правовий статус, умови оподаткування й зумовлюють їх використання після митного оформлення.

Формулюється висновок про те, що до актуальних напрямів удосконалення правового регулювання митних режимів в Україні варто віднести завершення процесу адаптації національного законодавства у сфері правового регулювання митних відносин до норм і принципів права ЄС, а також внесення змін до чинного Митного кодексу України в частині процедури, критеріїв і методів визначення митної вартості товарів. До актуальних напрямів удосконалення адміністрування митних режимів в Україні запропоновано віднести максимальну автоматизацію митних процедур у процесі митного оформлення товарів і здійснення митного контролю дотримання норм митного й податкового законодавства. Зазначається, що роль суб'єктів владних повноважень органів Державної митної служби України в процесі ухвалення рішення щодо пропуску товарів через митний кордон повинна бути зведена до мінімуму. Використання технологій штучного інтелекту дасть змогу мінімізувати корупційні ризики в роботі органів публічної адміністрації та неупереджено виявляти факти порушення митного законодавства суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Зазначається, що, зважаючи на мету національної держави набути повноправного членства в Європейському Союзі, наближення національних митних правил і процедур до стандартів і принципів ЄС є ключовим завданням публічної адміністрації в Україні.

Формулюється висновок про те, що дослідження актуальних напрямів удосконалення правового регулювання й адміністрування митних режимів в Україні є основою для подальшого вдосконалення чинного національного законодавства та юридичної практики, внесення відповідних змін до Митного кодексу України, а також розроблення перспективного законодавства у сфері правового регулювання митних режимів.

Ключові слова: удосконалення, митні режими, регулювання, митний кордон, митна справа, автоматизація, штучний інтелект, митні процедури, митні відносини, адміністративне право, адаптація, публічна адміністрація.

Лемеха Р. И. Актуальные направления совершенствования правового регулирования и администрирования таможенных режимов в Украине

В научной публикации исследуются актуальные направления совершенствования правового регулирования и администрирования таможенных режимов в Украине.

Отмечается, что таможенный режим представляет собой комплекс взаимосвязанных правовых норм, которые в соответствии с заявленной целью перемещения товаров через таможенную границу Украины определяют таможенную процедуру в отношении этих товаров, их правовой статус, условия налогообложения и обуславливают их использование после таможенного оформления.

Формулируется вывод о том, что к актуальным направлениям совершенствования правового регулирования таможенных режимов в Украине следует отнести завершение процесса адаптации национального законодательства в сфере правового регулирования таможенных отношений с нормами и принципами права ЕС, а также внесение изменений в действующий Таможенный кодекс Украины в части процедуры, критериев и методов определения таможенной стоимости товаров. К актуальным направлениям совершенствования администрирования таможенных режимов в Украине предложено отнести максимальную автоматизацию таможенных процедур в процессе таможенного оформления товаров и осуществления таможенного контроля соблюдения норм таможенного и налогового законодательства. Отмечается, что роль субъектов властных полномочий органов Государственной таможенной службы Украины в процессе принятия решения относительно пропуска товаров через таможенную границу должна быть сведена к минимуму. Использование технологий искусственного интеллекта позволит минимизировать коррупционные риски в работе органов публичной администрации и беспристрастно выявлять факты нарушения таможенного законодательства субъектами внешнеэкономической деятельности.

Отмечается, что, смотря на цель национального государства приобрести полноправное членство в Европейском Союзе, приближение национальных таможенных правил и процедур к стандартам и принципам ЕС является ключевой задачей публичной администрации в Украине.

Формулируется вывод о том, что исследование актуальных направлений совершенствования правового регулирования и администрирования таможенных режимов в Украине является основой для дальнейшего совершенствования действующего национального законодательства и юридической практики, внесения соответствующих изменений в Таможенный кодекс Украины, а также разработки перспективного законодательства в сфере правового регулирования таможенных режимов.

Ключевые слова: совершенствование, таможенные режимы, регулирование, таможенная граница, таможенное дело, автоматизация, искусственный интеллект, таможенные процедуры, таможенные отношения, административное право, адаптация, публичная администрация.

Lemekha R. Actual directions of improvement of legal regulation and administration of customs regimes in Ukraine

The scientific publication is devoted to the current trends in improving the legal regulation and administration of customs regimes in Ukraine.

It is noted that the customs regime is a set of interrelated legal norms that, in accordance with the stated purpose of moving goods across the customs border of Ukraine, determine the customs procedure for these goods, their legal status, tax conditions and determine their use after customs clearance.

It is concluded that the current areas of improvement of legal regulation of customs regimes in Ukraine include the completion of the process of adaptation of national legislation in the field of legal regulation of customs relations to the norms and principles of EU law, as well as amendments to the current Customs Code of Ukraine and methods for determining the customs value of goods.

Among the current areas of improvement of customs administration in Ukraine, it is proposed to include maximum automation of customs procedures in the process of customs clearance of goods and customs control of compliance with customs and tax legislation. It is noted that the role of the subjects of power of the State Customs Service of Ukraine in the decision-making process on the passage of goods across the customs border should be minimized. The use of artificial intelligence technologies will minimize corruption risks in the work of public administration bodies and impartially detect violations of customs legislation by foreign economic entities.

It is noted that given the goal of the nation state to become a full member of the European Union, the approximation of national customs rules and procedures to EU standards and principles is a key task of public administration in Ukraine. It is concluded that the study of current areas of improvement of legal regulation and administration of customs regimes in Ukraine is the basis for further improvement of current national legislation and legal practice, amendments to the Customs Code of Ukraine, as well as the development of promising legislation in the field of customs regulation.

Key words: improvement, customs regimes, regulation, customs border, customs business, automation, artificial intelligence, customs procedures, customs relations, administrative law, adaptation, public administration.